

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2013

EALAÍN

Stair agus Léirthuisicint na hEalaíne

Gnáthleibhéal

Tá 150 marc ag gabháil leis an bpáipéar seo, i.e. 37.5% de na marcanna iomlána ar an Ealaín.

Déardaoin, 13 Meitheamh

Tráthnóna, 2:00 – 4:30

Treoracha

Freagair **trí** cheist mar seo a leanas: ceist amháin as Roinn I (An Ealaín in Éirinn), ceist amháin as Roinn II (Ealaín na hEorpa 1000 AD - An Lá Inniu), agus ceist amháin as Roinn III (Léirthuisicint na hEalaíne).

Tá na ceisteanna uile ar cómharc (50).

Ba chóir sceitsí agus léaráidí a úsáid de réir mar is cuí chun do chuid pointí a léiriú.

Déan tagairt, de réir mar a chuirtear sin in iúl, do **na léaráidí atá ar an mbileog a ghabhann leis an bpáipéar seo.**

Roinn I – An Ealaín in Éirinn

1. Tá sampla de láthair Neoiliteach *léirithe ar an mbileog leis seo*. Freagair (a), (b) agus (c).
 - (a) Ainmnigh an láthair.
 - (b) Déan cur síos ar an láthair faoi na ceannteidil seo a leanas:
 - suíomh
 - feidhm
 - struchtúr.
 - (c) Déan cur síos mion ar an maisiúcháin ar cheann amháin dá ghnéithe.
Léirigh do fhreagra.

2. Is sampla de mhíotalóireacht ón Iarannaois í ‘**Muince Bhrú Íochtair**’, atá *léirithe ar an mbileog leis seo*. Freagair (a), (b) agus (c).
 - (a) Cén fheidhm a bhí aici?
 - (b) Cén chaoi a ndearnadh í?
 - (c) Déan cur síos agus plé ar an maisiúchán uirthi.
Léirigh do fhreagra.

3. Tá ‘**Cros Mhuireadhaigh**’ i Mainistir Bhuithe, Contae Lú, *léirithe ar an mbileog leis seo*. Freagair (a), (b) agus (c).
 - (a) Cén fheidhm a bhí aici?
 - (b) Déan cur síos agus plé ar an maisiúchán uirthi.
 - (c) Ainmnigh Ardchros ar bith eile a ndearna tú staidéar uirthi agus déan cur síos uirthi.
Léirigh do fhreagra.

4. Is sampla é Teach Bhaile an Chaisleáin, Contae Chill Dara, d’ailtireacht ón ochtú haois déag. Freagair (a), (b) agus (c).
 - (a) Ainmnigh na hailtirí.
 - (b) Déan cur síos agus plé ar an bhfoirgneamh.
 - (c) Déan cur síos mion ar ghné amháin d’ailtireacht inmheánach an fhoirgnimh seo.
Léirigh do fhreagra.

5. Ealaíontóir cáiliúil Éireannach ba ea Louis le Brocquy (1916-2012).
Freagair (a), (b) agus (c).
(a) Ainmnigh saothar ar bith le Louis le Brocquy a ndearna tú staidéar air.
(b) Déan cur síos ar an saothar atá roghnaithe agat faoi na ceannteidil seo a leanas:
- ábhar
 - comhdhéanamh
 - teicníocht agus úsáid datha(nna).
- (c) Tabhair roinnt eolais faoi Louis le Brocquy.
Léirigh do fhreagra.
6. Tá **‘Fáthscéal’** le Seán Keating (1889-1977) *léirithe ar an mbileog leis seo*.
Freagair (a), (b) agus (c).
(a) Déan cur síos agus plé ar an saothar seo faoi na ceannteidil seo a leanas:
- ábhar
 - comhdhéanamh
 - teicníocht agus úsáid datha(nna).
- (b) Cad is ábhar don phictiúr seo, dar leat? Tabhair fáthanna le do fhreagra.
(c) Ainmnigh pictiúr amháin eile le healaíontóir Éireannach eile ina bhfuil fíoracha agus déan cur síos achomair ar an bpictiúr sin.
Léirigh do fhreagra.
7. Roghnaigh saothar le duine **amháin** de na healaíontóirí seo:
- Roderic O’Conor (1860-1940)
 - Paul Henry (1876-1958)
 - Harry Clarke (1889-1931)
 - Alice Maher (b. 1956)
 - Kathy Prendergast (b.1958)
 - Colin Davidson (b.1968)
- Freagair (a), (b) agus (c).
(a) Ainmnigh an saothar atá roghnaithe agat.
(b) Déan cur síos agus plé ar an saothar atá roghnaithe agat faoi na ceannteidil seo a leanas:
- ábhar
 - comhdhéanamh
 - teicníochtaí agus úsáid ábhar.
- (c) Tabhair roinnt eolais mar gheall ar an ealaíontóir atá roghnaithe agat.
Léirigh do fhreagra.

Roinn II – Ealaín na hEorpa (1000 AD – An Lá Inniu)

8. Freagair (a), (b) agus (c).

(a) Ainmnigh ardeaglais Gotach a ndearna tú staidéar uirthi.

(b) Déan cur síos agus plé ar an bhfoirgneamh atá roghnaithe agat.

(c) Déan cur síos agus plé ar an dealbhóireacht ar an bhfoirgneamh atá roghnaithe agat.

Léirigh do fhreagra.

9. Tá ‘**An tSeilg san Fhorois**’ le Paolo Uccello (1397-1475) *léirithe ar an mbileog leis seo*. Freagair (a), (b) agus (c).

(a) Déan cur síos agus plé ar an saothar seo faoi na ceannteidil seo a leanas:

- comhdhéanamh
- peirspictíocht
- dath(anna) agus stíl.

(b) Cad is ábhar don phictiúr seo, dar leat?

(c) Ainmnigh saothar amháin eile le Uccello agus déan cur síos achomair ar an saothar sin.

Léirigh do fhreagra.

10. Is freascó é ‘**Scoil na hAithne**’ le Raphael (1483-1520) agus *tá sé léirithe ar an mbileog leis seo*.

Freagair (a), (b) agus (c).

(a) Déan cur síos agus plé ar an bhfreascó seo faoi na ceannteidil seo a leanas:

- úsáid peirspictíochta
- comhdhéanamh
- úsáid datha(nna).

(b) Conas a dhéantar freascó?

(c) Ainmnigh saothar le healaíontóir amháin eile ó ré an Renaissance agus déan cur síos achomair ar an saothar sin.

Léirigh do fhreagra.

11. Roghnaigh **ceann amháin** de na saothair seo a leanas agus freagair (a), (b) agus (c):

- ‘**An Caoineachán**’ le Giotto (c.1267-1337)
- ‘**Dáiví**’ le Michelangelo (1475-1564)
- ‘**Gabháil Chríost**’ le Caravaggio (1571-1610)
- ‘**L’Absinthe**’ le Edgar Degas (1834-1917)
- ‘**Lusanna na Gréine**’ le Vincent Van Gogh (1853-1890).

(a) Déan cur síos agus plé ar an saothar atá roghnaithe agat faoi na ceannteidil seo a leanas:

- ábhar
- comhdhéanamh
- dath(anna) agus stíl.

(b) Cad is ábhar don saothar atá roghnaithe agat, dar leat? Tabhair fáthanna le do fhreagra.

(c) Ainmnigh saothar amháin eile leis an ealaíontóir atá roghnaithe agat.

Léirigh do fhreagra.

12. Tá **‘Geallta Bád in Argenteuil’** le Claude Monet (1840-1926) *léirithe ar an mbileog leis seo*. Freagair (a), (b) agus (c).
- (a) Déan cur síos agus plé ar an saothar seo faoi na ceannteidil seo a leanas:
- ábhar
 - comhdhéanamh
 - stíl, úsáid na péinte agus dath(anna).
- (b) Cad is ábhar don phictiúr, dar leat? Tabhair fáthanna le do fhreagra
- (c) Ainmnigh saothar amháin eile le Monet.
- Léirigh do fhreagra.*
13. Roghnaigh saothar ar bith le Pablo Picasso (1881-1973) a ndearna tú staidéar air. Freagair (a), (b) agus (c).
- (a) Ainmnigh an saothar atá roghnaithe agat.
- (b) Déan cur síos agus plé ar an saothar atá roghnaithe agat faoi na ceannteidil seo a leanas:
- meán
 - teicníocht
 - dath(anna) agus stíl.
- (c) Tabhair roinnt eolais ghinearálta faoi Pablo Picasso.
- Léirigh do fhreagra.*
14. Tá **‘Mise agus an Sráidbhaile’** le Marc Chagall (1887-1985) *léirithe ar an mbileog leis seo*. Freagair (a) agus (b).
- (a) Déan cur síos agus plé ar an saothar seo faoi na ceannteidil seo a leanas:
- comhdhéanamh
 - íomhánna
 - dath(anna) agus stíl.
- (b) Cad is ábhar don phictiúr seo, dar leat? Tabhair fáthanna le do fhreagra?
- Léirigh do fhreagra.*

Roinn III – Léirthuisctint na hEalaíne

15. Freagair (a) agus (b).

(a) Déan cur síos agus plé ar shraith teilifíse ar bith **nó** ar dhráma ar bith i mboscra atá feicthe agat.

Bain úsáid as na ceannteidil seo a leanas chun cuidiú leat le do fhreagra:

- feisteas / smideadh
- maisíochtaí speisialta
- obair cheamara

(b) Déan cur síos mion ar radharc amháin as an tsraith nó as an dráma atá roghnaithe agat a léiríonn atmaisféar ar leith.

Léirigh do fhreagra.

16. Freagair (a), (b) agus (c).

(a) Ainmnigh gailearaí, músaem, ionad ceardaíochta **nó** ionad léirmhíniúcháin ar thug tú cuairt air.

(b) Ainmnigh dhá shaothar a chonaic tú agus tú ar cuairt ann, agus déan cur síos agus plé orthu.

(c) Déan cur síos ar an gcaoi ina gcuirfeá na saothair seo ar taispeáint i do scoil.

Léirigh do fhreagra.

17. Freagair (a) agus (b).

(a) Ainmnigh na gnéithe amhairc d'ócáid bheo, d'fhéile, de pharáid nó de léiriú sráide atá feicthe agat agus cuir síos orthu.

(b) Mínigh cén fáth ar cheap tú go raibh sé suntasach ó thaobh an amhairc de.

Léirigh do fhreagra.

18. Freagair (a) agus (b).

(a) Mol patrún le ceann amháin díobh seo a leanas a mhaisiú agus cuir in iúl cad iad na foinsí a spreag an rogha atá déanta agat:

- clogad spóirt
- tonnchlár
- clár scátála.

(b) Is minic a dhéanann úinéirí na nithe nua atá acu a mhaisiú lena marc pearsanta a chur orthu. Cén fáth a ndéanann siad sin, dar leat? Tabhair fáthanna le do fhreagra.

Léirigh do fhreagra.

19. Freagair (a) agus (b).

- (a) Tarraing plean d'ionad súgartha do pháistí agus cuir lipéid air. Déan plé ar an tábhacht a bhaineann leis an suíomh, le teacht a bheith ar an ionad agus leis na gnéithe sábháilteachta.
- (b) Tabhair breac-chuntas ar na cineálacha troscáin d'ionad súgartha a roghnófa agus tabhair cúiseanna le do rogha.

Léirigh do fhreagra.

20. Freagair (a) agus (b).

- (a) Déan cur síos agus plé ar cháilíochtaí an dearaidh i gceann amháin de na gnáthrudáí laethúla *atá léirithe ar an mbileog leis seo* faoi na ceannteidil seo a leanas:
- feidhm
 - foirm / cruth
 - bunábhair.
- (b) Mol dearadh do **cheann amháin** de na rudaí seo a leanas a bheadh oiriúnach do do chuid riachtanas féin: lampa boird, tóirse láimhe nó cluasáin. Mínigh do chinntí dearaidh.

Léirigh do fhreagra.

21. Freagair (a) agus (b).

- (a) Tabhair sampla d'fhógra nó de phóstaer dea-dheartha atá feicthe agat agus mínigh cén fáth ar sampla maith é, dar leat.
- (b) Mol dearadh do phóstaer chun **ceann amháin** díobh seo a leanas a fhógairt:
- An Tuar Ceatha – naíolann do leanaí ó 1 bhliain amháin go dtí 4 bliana d'aois
 - Tonnta – stiúideo ceoil
 - Leathanaigh – siopa leabhar.
- Tabhair cúiseanna leis na cruthanna agus na dathanna atá roghnaithe agat.

Léirigh do fhreagra.

Leathanach Bán